

Dnr UKL 54-724/06

SVENSKA MED DIDAKTISK INRIKTNING II, 20 POÄNG **Swedish with an Educational Perspective II, 20 Credit Points/30 ECTS**

LÄRDOK-kod: SVU02N

1. BESLUT OCH RIKTLINJER

Kursen ingår i inriktningen Svenska med didaktisk inriktning om 40 poäng inom lärarprogrammet och omfattar 20 poäng på nivån 21-40 poäng. Kursen är avsedd för studerande som avser arbeta med barn och ungdomar från år 6 i grundskolan t o m år 3 i gymnasieskolan och som ämnar avlägga lärarexamen om 180-220 poäng. Kursplanen har tagits fram och genomförs i samverkan mellan Institutionen för nordiska språk vid Stockholms universitet (SU), Institutionen för litteraturvetenskap och idéhistoria (SU) och Institutionen för undervisningsprocesser, kommunikation och lärande vid Lärarhögskolan i Stockholm (LHS). Kursansvarig institution är Institutionen för nordiska språk vid Stockholms universitet.

Kursplanen är beslutad av Utbildningsnämnden vid Lärarhögskolan i Stockholm 2001-08-24. Den reviderade kursplanen (version 10) är beslutad av Nämnden för grundutbildning, forskning och forskarutbildning vid Lärarhögskolan i Stockholm 2005-05-31.

2. FÖRKUNSKAPSKRAV

Godkänd kurs Svenska med didaktisk inriktning 1-20 poäng.

3. SYFTE

Kursen syftar till att ge blivande lärare i svenska för grundskolans senare år och gymnasiet grundläggande kunskaper i metoder för litterär textanalys, i ungdomslitteratur och i språklig och innehållslig analys och värdering av sakprosatexter samt i språk- och litteraturdidaktik. Under kursen skall den studerande utveckla sin förmåga att bygga sin undervisning på vetenskaplig grund och skaffa sig redskap för att arbeta med språk och litteratur på ett för ungdomar utvecklande sätt. Kursen syftar också till att ge den studerande möjlighet att integrera sina kunskaper och insikter om sambandet mellan svenskämnets kursplaner, språklig, litterär och didaktisk teori och undervisningens uppläggning och genomförande.

4. INNEHÅLL OCH UPPLÄGGNING

Kursen består av tre samverkande delar: en ämnesteorietisk, en ämnesdidaktisk och en verksamhetsförlagd del (VFU), varav en sammanhängande period motsvarande ca 4 poäng.

Studenten ska under den sammanhängande VFU-perioden delta i och få erfarenhet av och insikter i olika aspekter av det pedagogiska arbetet:

- Planering och genomförande av undervisningssituationer inom ämnet svenska.
- Bedömning av elevernas kunskapsutveckling inom ämnet svenska och hur ämnet svenska kommer till uttryck i och är organiserat inom grundskolan/gymnasieskolan samt ev. samverkan med andra ämnes/kunskapsområden.

I kursen ingår genus- och etnicitetsperspektiv.

Undervisningen sker i form av föreläsningar och seminarier. Dessutom förekommer enskilt arbete och arbete i grupp. Deltagandet i undervisningen är obligatoriskt. Vid frånvaro bestäms ersättningsuppgift av läraren på momentet.

Kursen består av följande moment:

Moment 4: Litterär textanalys, 5 poäng

I momentets 5 poäng ingår 2 poäng verksamhetsförlagd utbildning (SU).

Momentets syfte är att de studerande ska tillägna sig teoretiska insikter och praktiska färdigheter i analys av litterära texter och fördjupa sina kunskaper från Litteraturvetenskapens grunder i Svenska med didaktisk inriktning I, så att de därmed erövrar en god grund för att arbeta med skönlitteratur och textanalys i grundskolans senare delar och gymnasiet.

Innehåll: a) litteraturvetenskaplig terminologi och begreppsbildning b) orientering i mångfalden av litteraturvetenskapliga teorier och metoder för analys och tolkning av litterära texter c) modeller för analyser av litterära texter inom olika genrer.

Undervisning sker i form av lektioner och seminarier, vilka huvudsakligen fungerar som diskussionsforum. Momentet har ett stort inslag av övning och tillämpning. Olika metoder prövas och diskuteras.

Examination sker löpande i form av uppgifter som redovisas vid seminarierna samt i form av en skriftlig inlämningsuppgift vid momentets slut. En uppgift i anslutning till den verksamhetsförlagda utbildningen redovisas vid ett slutseminarium.-

Kurslitteraturen omfattar ca 1300 sidor varav ca 1000 sidor utgörs av skönlitteratur.

Momentet planeras, genomförs och examineras av Institutionen för litteraturvetenskap och idéhistoria vid Stockholms universitet

Moment 5: Ungdomslitteratur , 5 poäng

I momentets 5 poäng ingår 2 poäng verksamhetsförlagd utbildning (SU).

Momentets syfte är att de studerande ska tillägna sig kunskaper om ungdomslitteratur och ungdomsskildringar.

Innehåll: a) en orientering i ungdomslitteratur och ungdomsskildringar ur historiskt och socialt perspektiv b) denna litteraturs särart i förhållande till såväl barn- som vuxenlitteratur och dess genrer, teman, genus- och formstrukturer och roll i samhället och skolan.

Undervisningen sker i form av lektioner och seminarier, vilka huvudsakligen fungerar som diskussionsforum.

Examination sker i form av en skriftlig inlämningsuppgift samt en skriftlig uppgift i anslutning till den verksamhetsförlagda utbildningen.

Kurslitteraturen omfattar ca 1400 sidor varav ca 1200 sidor utgörs av skönlitteratur.

Momentet planeras, genomförs och examineras av Institutionen för litteraturvetenskap och idéhistoria vid Stockholms universitet.

Moment 6: Text, kontext och tillämpning, 5 poäng

Den ämnesteorietiska delen omfattar 5 poäng, varav 1 poäng verksamhetsförlagd utbildning (SU).

Momentets syfte är att ge de studerande teoretiska insikter och praktisk färdighet i språklig och innehållslig analys både av sakprosatexter och litterära texter så att de därigenom kan utveckla sin förmåga att bedöma de texter eleverna möter och själva skriver. Ytterligare ett syfte är att de studerande skall förvärva kunskaper om sambandet mellan samhälle, verksamhet och text.

Innehåll: a) olika teorier för begrepp som text, genre och stil; b) grundläggande metoder för strukturell, pragmatisk, kritisk, retorisk och intertextuell textanalys; c) analyser av sakprosa och litterära texter inom olika genrer; d) textbildning i tal och skrift; e) normer och värderingsdimensioner för texter.

Undervisning sker i form av föreläsningar och seminarier, vilka huvudsakligen fungerar som diskussionsforum. Momentet har ett stort inslag av övning och tillämpning. Olika metoder prövas och diskuteras.

Examination sker i form av tre gruppuppgifter och två individuella uppgifter. Gruppuppgifterna redovisas muntligt. En av de individuella uppgifterna kan studenten välja att antingen redovisa muntligt eller skriftligt, medan den individuella uppgift som genomförs i anslutning till den verksamhetsförlagda utbildningen redovisas skriftligt.

Kurslitteraturen omfattar ca 750 sidor.

Momentet planeras, genomförs och examineras av Institutionen för nordiska språk vid Stockholms universitet.

Moment 7: Svenskämnets didaktik 5 p

I momentets 5 poäng ingår 1 poäng verksamhetsförlagd utbildning.

Momentet syftar till att ge den studerande kunskaper om sambandet mellan svenskämnets kursplaner, didaktisk teori och undervisningens upplägg och genomförande.

Innehåll: a) tolkning och analys av kursplanen i svenska b) orientering i metoder för didaktisk analys c) didaktiska perspektiv på litteraturläsning i skolan d) didaktiska perspektiv på texter och skrivutveckling.

Undervisning sker i form av lektioner och seminarier. Momentet har ett stort inslag av olika undervisningsmetoder som prövas och diskuteras.

Examination sker genom en uppgift i anslutning till den verksamhetsförlagda utbildningen samt med en skriftlig inlämningsuppgift vid momentets slut. Studenten deltar och diskuterar vid ett avslutande seminarium en medstudents samtliga VFU-uppgifter samt sluttexten över momentet.

Kurslitteraturen omfattar ca 1000 sidor varav ca 200 sidor utgörs av skönlitteratur.

Momentet planeras, genomförs och examineras av Institutionen för undervisningsprocesser, kommunikation och lärande vid Lärarhögskolan i Stockholm

5. EXAMINATION

Examinationsförfarandet varierar i de olika momenten och beskrivs i punkt 4 ovan.

Som betyg på momenten och kursen används något av uttrycken Väl godkänd, Godkänd eller Underkänd. För Väl Godkänd på hela kursen krävs Väl Godkänd omfattande 15 poäng.

Genomgående gäller att studentens skriftliga examinationsuppgifter ska överensstämma med normer för svenskans meningsbyggnad, böjning, stavning, skrivregler o.d. Texterna skall också ha tillräckligt god struktur och tydliga samband för att vara lättbegripliga för läsaren.

Studerande som underkänts i ordinarie prov har rätt att genomgå förnyat prov. Studerande som underkänts två gånger har rätt att begära annan examinator. Studerande som har godkänts på kursen skall på begäran få kursbevis.

6. KURSLITTERATUR

Kurslitteraturens omfattning specificeras under respektive moment.

Litteratur för samtliga moment i kursen:

- Grundskolan. *Kursplaner och betygskriterier*. 2000. Stockholm: Skolverket och Fritzes.
order.fritzes@liber.se
- Grundskolan. *Kommentarer till kursplaner och betygskriterier*. 2000. Stockholm: Skolverket
och Fritzes. order.fritzes@liber.se
- Skolverkets föreskrifter om kursplaner och betygskriterier för kurser i ämnet svenska i
gymnasieskolan. Statens skolverks författningssamling 2000:2. Stockholm: Skolverket
och Norstedts. fritzes.order@liber.se eller order.fritzes@liber.se
- Svenska skrivregler utgivna av Svenska språknämnden 2000. Stockholm: Liber.
- Svenska Akademiens ordlista över svenska språket. Tolfte upplagan 1998.
- Svensk Ordbok. 1986. Utarbetad vid Språkdata, Göteborgs universitet (eller en motsvarande
ordbok).

Moment 4: Litterär textanalys, 5 poäng

Handböcker

- Bergsten, S., Elleström, L. 2004. *Litteraturhistoriens grundbegrepp*. Lund: Studentlitteratur.
- Holmberg, C-G. /Ohlsson, A. 1999. *Epikanalys. En introduktion*. Lund: Studentlitteratur.
- Jansson, C. 2004. *Lyrikens liv. Introduktion till att läsa dikt*. Göteborg: Daidalos.
- Sjöberg, B. 1999. *Dramatikanalys. En introduktion*. Lund: Studentlitteratur.

Facklitteratur

- Bergsten, S. (red.). 2002. *Litteraturvetenskap — en inledning*. Lund: Studentlitteratur. Läses
enligt lärarens anvisningar.
- Larsson, J. 1993. "Metrisk strukturalism", *Metriken som tolkningshjälp. Metriska
diktanalyser*, red. Elena Dahl & Eva Lilja, Göteborg: Centrum för Metriska Studier, ss.
51-67 (Stencil)
- Lund, H., 1993. "Den ekfrastiska texten", *I musernas tjänst. Studier i konstarnas
interrelationer*, red. Ulla-Britta Lagerroth, Peter Luthersson & Anders Mortensen,
Stockholm/Stehag: Symposium, ss. 207-223 (Stencil)
- Lund, H. (red.) 2002. *Intermedialitet. Ord, bild och ton i samspel*. Lund: Studentlitteratur.
Följande artiklar läses:
Hedling, E. "Roman blir film". S. 229-234. (Stencil)
Lagerroth, U-B. "Från text till teater". S. 213-220 (Stencil)
- Löwendahl, G. 1970 eller senare. "En modell för lyrikanalys", *En modell för lyrikanalys*,
Malmö, s. 7-10.

- Petterson, A. 1993. "Strukturalism", *Modern litteraturteori. Från rysk formalism till dekonstruktion. Del 2*, red. Claes Entzenberg & Cecilia Hansson, Lund: Studentlitteratur, ss. 5-9 (Stencil)
- van Reis, M. 1993. "Poststrukturalism", *Modern litteraturteori. Från rysk formalism till dekonstruktion. Del 2*, red. Claes Entzenberg & Cecilia Hansson, Lund: Studentlitteratur, ss. 323-329 (Stencil)

Enligt lärarens anvisning läses dessutom ca 150 sidor facktext i anslutning till den valda skönlitteraturen.

Skönlitteratur

Ett par romaner, ett urval kortprosa, ett par dramer och ett urval lyrik läses enligt lärarens anvisning. Därtill ingår en film och/eller en teaterföreställning enligt lärarens anvisning.

Referenslitteratur

- Björck, S. 1953 eller senare. *Romanens formvärld*, Stockholm.
- Elleström, L. 1998. *Lyrikanalys. En introduktion*. Lund: Studentlitteratur.
- Malmström, S. 1974 eller senare. *Takt, rytm och rim i svensk vers*, Stockholm.
- Romberg, B. 1969 eller senare. *Att läsa epik*. Lund.
- Svenskt litteraturllexikon*, 2:a upplagan. Lund 1970.

Moment 5: Ungdomslitteratur, 5 poäng

Facklitteratur

- Bergsten, S. (red.) 2002. *Litteraturvetenskap. En inledning*. Lund: Studentlitteratur.
- Westin, B. Vad är barnlitteraturforskning? S. 125–137.
- Flatekval, E. (red.) 1999. *Förankring och förnyelse. Nordiska ungdomsromaner inemot år 2000*. Stockholm: Gleerup. Följande artiklar läses:
- Lundqvist, U. Den nytidsrealistiska ungdomsromanen under åttiotalet. S. 82–106.
- Svensson, S. Dödspolare, skuggmän och förlorade fäder. Idyllfobin i 1990-talets ungdomsbok. S. 107-121.
- Hallberg, K. (red.) 1998. *Läs mig- sluka mig! En bok om barnböcker*. Stockholm: Natur och kultur. (Finns som e-bok.) Följande artiklar läses:
- Edström, V. Fångenskapssymboler i ungdomsboken. S. 181–210.
- Hedén, B. Det jämlika tilltalet – ungdomsboken från 40-tal till 90-tal. S. 161-180
- Toijer-Nilsson, Y. och Westin, B. (red.) 1994. *Om flickor för flickor. Den svenska flickboken*. Stockholm: Rabén & Sjögren. Följande artiklar läses:
- Westin, B. Flickboken som genre. S. 10-14.
- Westin, B. Patriarkatet och erotiken. S. 15-43.

Dessutom läses ca 100 sidor facklitteratur som anvisas av läraren (stencil).

Skönlitteratur

Ca 1200 sidor skönlitteratur väljs av den undervisande läraren. Urvalet bör innehålla representativa äldre pojk- och flickböcker (t ex *Huckleberry Finns äventyr* och *Unga kvinnor*), någon vuxenbok som även läses av unga (*Räddaren i nöden*, *Flugornas herre*, *Barnens ö*, *Mitt liv som hund*), en modern svensk ungdomsroman av t ex Peter Pohl, Mats Wahl, Per Nilsson eller Anita Eklund Lykull, samt en populär skräck- eller detektivroman.

Moment 6: Text, kontext och tillämpning, 5 poäng

- Carlquist, J. 2001. Sammanhang i hypertext. *Språkvård* 1/2001. S. 10–14. (Stencil)
- Ekvall, U. 1997. Att skriva en berättelse för jämnåriga. Elevers medvetenhet om genrekrav och mottagaren. I: *Svenskans beskrivning* 22. Lund. S. 67–81. (Stencil)
- Eriksson, M. 1997. *Ungdomars berättande. En studie i struktur och interaktion*. (Skrifter utgivna av institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet 43). Uppsala: Institutionen för nordiska språk. S. 99–151, 199–231. (Stencil)
- Gunnarsson, B.-L. 1996. Populärvetenskapens register – om texten, syftet och läsaren. I: *Språk och stil* 6. S. 75–92. (Stencil)
- Hellspång, L. & Ledin, P. 1997. *Vägar genom texten*. Lund: Studentlitteratur. 303 s.
- Hene, B. & Wahlén, S. (red.) 1991. *Barns läsutveckling och läsning*. Rapport från ASLA:s höstsymposium i Stockholm, 15–16 november 1990. (ASLA:s skriftserie 4). Uppsala. Följande artiklar läses:
- Hene, B. & Wåhlin, K S. Vad gör en bok populär bland barn? S. 246–278. (Stencil)
- Lundqvist, A. Berättarstruktur och språk i några barn- och ungdomsböcker. S. 193–219. (Stencil)
- Josephson, O. (red.) 1996. *Stilstudier*. (Ord och stil 27). Uppsala: Hallgren & Fallgrens studieförlag. Följande artiklar läses:
- Cassirer, P. Stilen är budskapet eller den medskyldige läsaren. S. 85–124.
- Hellberg, S. Berättarperspektivet i vanliga romaner. S. 30-45.
- Söderberg, B. Mellan raderna och orden. S. 66–85.
- Widmark, G. Att manipulera koden. S. 46–65.
- Karlsson, A.-M. 1997. Textnormer i och utanför skolan – att skriva insändare på riktigt och på låtsas. *Svenskans beskrivning* 22. Lund: Lund University press. S. 172-186. (Stencil)
- Ledin, P. 1998. Karius och Baktus på nya äventyr. Intertextualitet i annonser från Folk tandvården. I: *form – innehåll – effekt. Stilistiska och retoriska studier tillägnade Peter Cassirer på 65-årsdagen*. Göteborg. S. 165–176 (Stencil)
- Liberg, C. 2001. Läromedelstexter i ett andraspråksperspektiv – möjligheter och begränsningar. I: K. Naucleur (red.), *Symposium 2000. Ett andraspråksperspektiv på lärande*. Stockholm: Sigma Förlag. S. 108 – 128 (Stencil)

Reichenberg, M. 2000. *Röst och kausalitet i lärobokstexter : en studie av elevers förståelse av olika textversioner*. Göteborg. S. 136–176. (Stencil)

Strömquist, S. (red.) 1995. *Läroboksspråk*. (Ord och stil 26). Uppsala: Hallgren & Fallgrens studieförlag. Följande artiklar läses:

Ekvall, U. 1995. Läroboken – begriplig och intressant? S. 47–76

Melin, L. Grafisk pytt i panna. S. 77–123.

Westman, M. 1989. Åsikter om svenskt språkbruk. *Språkvård* 1989/3. (Stencil)

Svenskämnets didaktik, 5 poäng

Brodow, B. m.fl. 2000. *Retoriken kring grammatiken*. Lund: Studentlitteratur 162 s.

Molloy, G. 1996. *Reflekterande läsning och skrivning*. Lund: Studentlitteratur 292 s.

Molloy, G. 2003. *Att läsa skönlitteratur med tonåringar*. Lund: Studentlitteratur 318 s.

Dessutom läses ca 200 sidor skönlitteratur enligt lärarens anvisningar.